

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра Публічного управління та адміністрування

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

Місцевий та регіональний розвиток
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми: **«Економіка»**
(назва)

за спеціальністю: 051 Економіка
(шифр, назва)

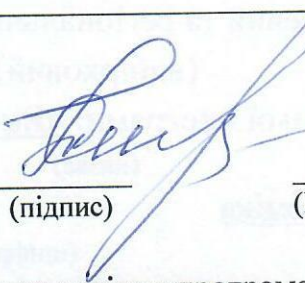
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2023

Розробник: **Тетяна ХАРЧЕНКО, к.е.н., доцент, доєнт кафедри публічного управління та адміністрування**
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>Публічного управління та адміністрування</u> та адміністрування (назва кафедри)	протокол від <u>05</u> червня 2023 р. № 11
	Завідувач кафедри <u></u> Олена СЛАВКОВА (підпис) (прізвище, ініціали)

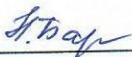

Погоджено:

Гарант освітньої програми Наталія Сторчак
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма **Маргарита ЛИШЕНКО**
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:
(ПІБ)

Аліна БРИЧКО.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації ()
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 15.06 2023 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Місцевий та регіональний розвиток		
2.	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту / Кафедра Публічного управління та адміністрування		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	ОП- Економіка Спеціальність – 051 «Економіка»		
6.	Рівень НРК	7 рівень		
7.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається на протязі 5 навчального року в 9 семестрі		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити (120 годин)		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	
	V семестр	8	8	-
10.	Мова навчання	українська		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Славкова Олена Павлівна		
11.1	Контактна інформація	д.е.н., професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, кабінет 310 е Ел. адреса: olena.slavkova.snau@gmail.com		
12.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент забезпечує поглиблення знань та навичок щодо економічної сутності, принципах, об'єктах, суб'єктах й інструментах управління місцевим та регіональним розвитком, розуміння процесів соціально-економічного розвитку регіонів та концептуальних положення розвитку економіки регіонів. Уміння аналізувати та прогнозувати процеси соціально-економічного місцевого та регіонального розвитку.		
13.	Мета освітнього компонента	Формування системи теоретичних знань щодо теорій розвитку регіонів, організаційно-правових аспектів місцевого та регіонального розвитку, форм і методів місцевого та регіонального управління соціально-економічним розвитком регіонів, особливостей управління земельними, фінансовими, інвестиційними ресурсами для забезпечення місцевого та регіонального розвитку.		
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: менеджмент, проектний аналіз, державне та регіональне управління 2. Освітній компонент є основою для: Територіальне економічне управління		
15.	Політика академічної доброчесності	При виконанні есе, тестів множинного вибору та індивідуальних практичних завдань студент повинен дотримуватися правил академічної доброчесності. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється		

		незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання та набору тестових завдань.
16.	Посилання на курс у Moodle	9 семестр - https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3137

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК:	Як оцінюється РНД
ДРН 1. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен провести порівняльну оцінку розвитку регіонів за показниками рівня соціально-економічного розвитку з метою виявлення сучасних диспропорцій регіонального соціально-економічного розвитку країни	Тести множинного вибору; виконання есе
ДРН 2. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен проранжувати регіони в економіці країни на основі розрахунку валового регіонального продукту (ВРП)	Тести множинного вибору; виконання есе
ДРН 3. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен визначити спеціалізацію економіки регіону	Тести множинного вибору; виконання есе
ДРН 4. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен провести моніторинг умов і факторів розвитку та розміщення господарської діяльності в регіоні	Тести множинного вибору; виконання есе
ДРН 5. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен визначити моделі регіональної політики на основі синтезу зарубіжного досвіду та наявних можливостей;	Тести множинного вибору; презентація індивідуального завдання
ДРН 6. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен обґрунтовувати напрями соціально-економічного розвитку регіону (територіальної громади)	Тести множинного вибору; виконання есе

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Самостійна робота	Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота				
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
<p>Тема 1. Об'єкт, предмет та методи системи управління місцевим та регіональним розвитком</p> <p>План</p> <p>1. Сутність і мета управління місцевим та регіональним розвитком.</p> <p>2. Принципи, цілі і завдання політики місцевого та регіонального розвитку.</p> <p>3. Пріоритети реалізації сталого регіонального розвитку.</p> <p>4. Поняття «регіон».</p> <p>5. Регіон в адміністративно-територіальній системі України та його функціональна роль.</p> <p>6. Значення регіонального підходу до оцінки стану економіки країни.</p> <p>7. Нормативні документи, направлені на підвищення ефективності заходів управління місцевим та регіональним розвитком.</p>	2			10	1,2,3,4 5,6,7
<p>Тема 2. Історичні аспекти еволюції проблеми місцевого та регіонального розвитку</p> <p>План</p> <p>1. Теорії економічного розвитку регіонів.</p> <p>2. Історичні передумови становлення регіональної політики.</p> <p>3. Формування та розвиток регіональної політики в Європейському Союзі.</p> <p>4. Європейський досвід інфраструктурного та інституційного забезпечення регіонального управління.</p> <p>5. Принципи управління місцевим та регіональним розвитком.</p> <p>6. Суть та особливості регіональної аграрної політики. Світовий досвід регіональної політики у сільському господарстві.</p> <p>7. Відмінності між місцевим та регіональним розвитком.</p>				12	1,2,3,4 5,6,7
<p>Тема 3. Державна стратегія місцевого і регіонального розвитку</p> <p>План</p> <p>1. Організаційно-правові аспекти місцевого та регіонального розвитку.</p>	2			10	1,2,3,4 5,6,7

<p>2. Обґрунтування необхідності прийняття Державної стратегії.</p> <p>3. Централізація і децентралізація в управлінні місцевим та регіональним розвитком.</p> <p>4. Основні напрями вдосконалення системи територіальної організації державної влади та системи місцевого самоврядування.</p> <p>5. Зміцнення матеріальної і фінансової бази місцевого самоврядування та ресурсне забезпечення місцевого та регіонального розвитку.</p> <p>6. Етапи реалізації Державної стратегії та її нормативно-правове забезпечення.</p>					
<p>Тема 4. Інструментарій планування місцевого та регіонального розвитку</p> <p>План</p> <p>1. Сутність та форми планування місцевого та регіонального розвитку.</p> <p>2. Система стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіонів.</p> <p>3. Регіональна політика, як визначальна складова управління місцевим та регіональним розвитком.</p> <p>4. Розробка регіональних стратегій розвитку.</p> <p>5. Планування розвитку територій.</p> <p>6. Інструменти управління місцевим та регіональним розвитком.</p> <p>7. Методичні підходи до розробки регіональних галузевих програм</p>	2			10	1,2,3,4 5,6,7
<p>Тема 5. Ключові теоретико-методологічні аспекти місцевого та регіонального управління соціально-економічним розвитком</p> <p>План</p> <p>1. Економічний аналіз в системі місцевого та регіонального управління.</p> <p>2. Система основних загальноекономічних показників розвитку регіону та аналіз його економічного потенціалу.</p> <p>3. Соціальна політика в системі управління місцевим та регіональним розвитком.</p> <p>4. Методика проведення кількісного та якісного аналізу соціально-економічних показників розвитку регіону.</p> <p>5. Методологічні підходи до оцінки рівня життя населення регіону.</p> <p>6. Управління розвитком соціальної сфери регіону.</p>	2			10	1,2,3,4 5,6,7
<p>Тема 6. Суспільно – географічне прогнозування розвитку регіону</p> <p>План</p> <p>1. Сучасні напрями суспільно-географічних досліджень регіонального розвитку та прогнозування.</p>				12	1,2,3,4 5,6,7

<p>2. Регіональний розвиток як об'єкт суспільно-географічного прогнозування.</p> <p>3. Суспільно-географічний прогноз регіонального розвитку.</p> <p>4. Визначення поняття «Депресивні території».</p> <p>5. Заходи державного стимулювання розвитку депресивних територій.</p> <p>6. Управління розвитком депресивних територій.</p> <p>7. Програма подолання стану депресивності територій.</p>				
<p>Тема 7. Формування фінансових та бюджетних ресурсів регіону</p> <p>План</p> <p>1. Фінансові ресурси в системі управління місцевим та регіональним розвитком.</p> <p>2. Роль та місце місцевих бюджетів у національній бюджетній системі.</p> <p>3. Структура та функції місцевих фінансів в місцевому та регіональному розвитку.</p> <p>4. Напрями зміцнення фінансово-ресурсної бази регіонів.</p> <p>5. Принципи та механізми формування місцевих бюджетів.</p> <p>6. Державна політика фінансового регіонального вирівнювання.</p>	2		10	1,2,3,4 5,6,7
<p>Тема 8. Управління земельними ресурсами регіону в контексті забезпечення місцевого та регіонального розвитку</p> <p>План</p> <p>1. Історичні та соціальні передумови розвитку системи управління земельними ресурсами.</p> <p>2. Теоретичні засади управління земельними ресурсами на регіональному рівні.</p> <p>3. Підвищення ефективності управління земельними ресурсами в регіоні.</p> <p>4. Ефективне використання земельних ресурсів регіону в контексті забезпечення місцевого та регіонального розвитку.</p> <p>5. Інформаційне забезпечення управління земельними ресурсами на місцевому та регіональному рівні.</p>	2		10	1,2,3,4 5,6,7
<p>Тема 9. Інвестиційна діяльність регіону як складова місцевого та регіонального розвитку</p> <p>План</p> <p>1. Місце та роль інвестицій в забезпеченні місцевого та регіонального розвитку.</p> <p>2. Аналіз підходів до оцінювання інвестиційної привабливості регіону.</p> <p>3. Формування регіональних інвестиційних програм.</p> <p>4. Ключові аспекти державної інвестиційної</p>	2		10	1,2,3,4 5,6,7

політики в регіональному аспекті. 5. Державно-приватне партнерство в системі управління місцевим та регіональним розвитком. 6. Формування інвестиційних пріоритетів в системі стратегічного планування місцевого та регіонального розвитку.					
Тема 10. Контролінг як складова оцінки якості управління місцевим та регіональним розвитком План 1. Контролінг у системі управління місцевим та регіональним розвитком. 2. Завдання та функції контролінгу в системі управління розвитком регіону. 3. Види контролінгу. 4. Сутність стратегічного та оперативного контролінгу. 5. Структура та змістова характеристика елементів системи контролінгу місцевого та регіонального розвитку. 6. Алгоритм упровадження контролінгу в систему управління розвитком регіону. 7. Основні вимоги до контролера та його функції.	2		10	1,2,3,4 5,6,7	
Всього за семестр	8	8		104	

3. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять,</u> консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен провести порівняльну оцінку розвитку регіонів за показниками рівня соціально-економічного розвитку з метою виявлення сучасних диспропорцій регіонального соціально-економічного розвитку країни	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення, експрес-опитування	3	Опрацювання теоретичного матеріалу, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	17
ДРН 2. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен проранжувати регіони в економіці	Лекція, практичне заняття, дискусія, робота в малих групах, пояснення	3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка візуальних матеріалів за результатами аналізу	17

країни на основі розрахунку валового регіонального продукту (ВРП)			літератури, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	
ДРН 3. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен визначити спеціалізацію економіки регіону	Лекція, практичне заняття, дискусія, кейс-метод, експрес-опитування	3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка візуальних матеріалів за результатами аналізу літератури, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	17
ДРН 4. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен провести моніторинг умов і факторів розвитку та розміщення господарської діяльності в регіоні	Лекція, практичне заняття, дискусія, кейс-метод	3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка візуальних матеріалів за результатами аналізу літератури, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	17
ДРН 5. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен визначити моделі регіональної політики на основі синтезу зарубіжного досвіду та наявних можливостей;	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення	2	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка візуальних матеріалів за результатами аналізу літератури, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	18
ДРН 6. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен обґрунтовувати напрями соціально-економічного розвитку регіону (територіальної громади)	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення	2	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка візуальних матеріалів за результатами аналізу літератури, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	18
Всього годин		16		104

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Тестування (тести множинного вибору, відкритого типу)	35/35%	7-8 тиждень; 14-15 тиждень
2	Есе	35/35%	7-8 тиждень; 14-15 тиждень
3	ІНДЗ (індивідуальне завдання, презентація)	30/30%	7-8 тиждень; 14-15 тиждень

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Есе	< 15 балів	17-23 бали	24-30 балів	31-35 балів
	<i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	<i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</i>
Тестування	< 15 балів	17-23 бали	24-30 балів	31-35 балів
	надано вірну відповідь на менш ніж 60% завдань	надано вірну відповідь на 60% -74% завдань	надано вірну відповідь на 75% -89% завдань	надано вірну відповідь на 90% та більше завдань
ІНДЗ	< 15 балів	17-20 бали	21-24 балів	25-30 балів
	<i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	<i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, результати презентовано у рамках загальної дискусії</i>

5.2.Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування з використанням Kahoot після вивчення тем 1,2, 6, 7, 10	3 тиждень, 7 тиждень, 10 тиждень, 15 тиждень
2	Усний зворотний зв'язок від викладача під час аудиторної роботи	постійно
3	Усне опитування під час занять та зворотний зв'язок від викладача під час аудиторної роботи	постійно
4	Бесіда та дискусія під час аудиторних лекційних занять	постійно
5	Письмовий зворотний зв'язок від викладача за результатами виконання ІНДЗ	7-8 тиждень 14-15 тиждень
6	Обговорення ситуаційних завдань та доповідей за тематикою самостійного вивчення дисципліни	постійно

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела:

1. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с.

2. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К. 2017. 121 с.

3. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком: електрон. навч. посіб. Вінницького нац. техн. ун-ту. Вінниця, 2017. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/2_3.html

Інші джерела

4. Андрусак Н.О. Конкуренентоспроможність регіону в умовах глобалізації. Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. 2018. № 4. С. 151–158.

5. Запухляк В.З. Глобальна регіоналізація у формуванні нового світового економічного порядку. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2018. Вип. 5. С. 159–164.

6. Лелеченко А. П. Економічна складова сталого розвитку регіону: пріоритети та шляхи забезпечення. Менеджер. 2020. № 1. С. 173–184.

7. Внутрішні та зовнішні ресурси для розвитку громади або Чому брак грошей не є первинною проблемою громади? (навчальний модуль). К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 152 с.

8. Моргачов І. В. Інфраструктурне забезпечення регіональних інноваційних процесів : монографія. Сєвєродонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. 496 с.

Інформаційні ресурси

1. Кабінет Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

2. Законодавство України URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Національна бібліотека ім. В. Вернадського URL: <http://nbuv.gov.ua/>.

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП Економаліна Кобляко О.М.
 (назва) (ПІВ) (підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		